

7 MEERJARENACTIEPROGRAMMA

Het meerjarenactieprogramma is de voorlopige keuze van het Overlegorgaan voor de in te zetten acties. In de komende jaren zal het Overlegorgaan, net als in de voorafgaande periode, jaarlijks een meer gedetailleerde en voortschrijdende (meerjaren)begroting opstellen (vóór 1 december). Daarbij kunnen, al naar gelang de inzichten van dat moment, andere prioriteiten worden gesteld. Ook kunnen desgewenst nieuwe projecten worden toegevoegd of genoemde projecten worden afgevoerd. De te financieren projecten moeten passen binnen het jaarlijks te besteden budget.

Het Overlegorgaan zal jaarlijks bepalen welk overleg er met de Provincie Drenthe en anderen nodig is over de (mede)financiering van de voornemens. Er is op dit moment over de financiering van projecten nog geen zekerheid te geven.

Het meerjarenactieprogramma is met opzet ambitieus. Er is geen sprake van een resultaatsverplichting. Tegelijkertijd is het meerjarenactieprogramma niet vrijblijvend. Alle partners hebben de intentie om het programma uit te voeren. Dit vraagt om de inzet van alle partners bij de uitvoering, niet op de laatste plaats ook bij de financiering ervan. De Provincie Drenthe heeft voor het Nationaal Park Drentsche Aa een eenmalig investeringsbudget beschikbaar gesteld met als voorwaarde dat hiermee een drievoudige investering wordt gerealiseerd door cofinanciering van onder meer de partners uit het Overlegorgaan. De besluitvorming hierover gebeurt op projectbasis. Achteraf is de conclusie dat in de periode 2002 – 2020 deze werkwijze een investeringsvolume van € 49 miljoen heeft opgeleverd (bron: jaarverslag 2020).

In dit hoofdstuk zijn de diverse acties en maatregelen uit de voorgaande hoofdstukken samengevat in een meerjarenactieprogramma. Als prioritair zijn met name acties benoemd die tijdens de verdiepende themabijeenkomsten in 2021 naar voren zijn gekomen. Het programma geeft aan wie voor de uitvoering de eerstverantwoordelijke instantie is en wie bij de uitvoering dienen te worden betrokken. Ook benoemt het programma de prioritaire acties van het Overlegorgaan.

Veel van de in dit BIO-plan genoemde acties zijn nog niet voldoende concreet om de kosten ervan nauwkeurig te kunnen schatten. In vrijwel alle gevallen zal cofinanciering vanuit andere bronnen noodzakelijk zijn.

De opgaven, die in dit BIO-plan zijn beschreven, hebben raakvlakken met lopende programma's, projecten en financieringsbronnen. In paragraaf 7.1 zijn de belangrijkste genoemd. In paragraaf 7.2 zijn projecten opgenomen.

7.1 Lopende uitvoeringsprogramma's en fondsen

Uitvoeringsprogramma Oppervlaktewaterwinning Drentsche Aa 2015-2021

Dit programma richt zich op het verminderen van potentiële risico's (preventie) en het beperken van de actuele risico's van het oppervlaktewater Drentsche Aa in overeenstemming met de eisen van de Europese Kaderrichtlijn Water. De rode draad in dit programma is het verminderen van het aantreffen van gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater.

De provincie Drenthe, het Waterbedrijf Groningen en het waterschap Hunze en Aa's hebben hierin een gezamenlijke verantwoordelijkheid in het beschermen van deze drinkwaterbron inclusief de waterkwaliteit. Gezamenlijk is vormgegeven aan het UPDA en is er vanaf het begin in nauwe samenwerking met diverse gebiedspartners volledige aandacht voor en focus op de verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater uit de Drentsche Aa. Belangrijk in dit programma is samenwerking, communicatie en het vergaren van kennis. Jaarlijks wordt het Overlegorgaan geïnformeerd over de resultaten van de UPDA-projecten en wordt een doorkijk gegeven op projectactiviteiten in het jaar daaropvolgend. We staan aan de vooravond van de afronding van dit programma én aan het begin van een nieuwe invulling van dit programma. Het lijkt erop dat de huidige doelstelling niet geheel wordt gehaald. Naast waterkwaliteit zijn klimaatrends en de daaruit voortvloeiende transitie op het gebied van landbouw, energie, natuur en water nieuwe elementen voor een UPDA 2.0/UPDA 2022-2027.

Programma Natuur en Programma Natuurlijk platteland

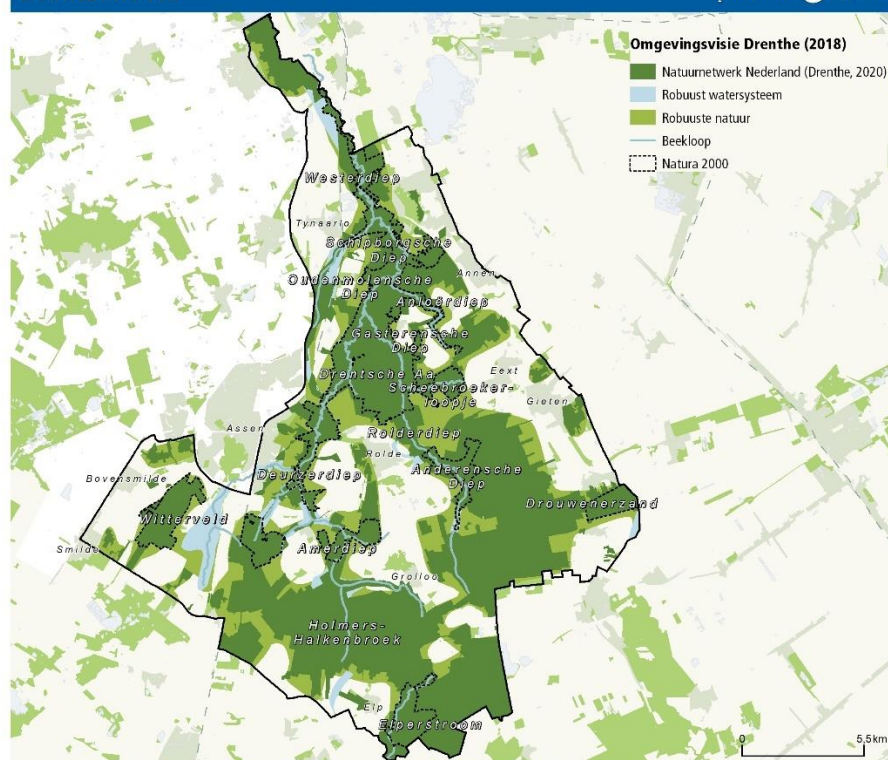
Binnen het Programma Natuurlijk Platteland worden de opgaven voor NatuurNetwerkNederland, Natura2000, Kaderrichtlijn Water, Programmatische Aanpak Stikstof en Natuur buiten de NNN opgepakt met de partners en stakeholders in gebiedsgerichte projecten en processen. Vanuit het landelijk programma Natuur is in 2021 extra geld beschikbaar gekomen voor de versnelling van de uitvoering van de projecten en processen. Om deze doelen binnen het beschikbare budget en bijbehorende tijdsplanning te realiseren hebben GS al in 2016 de Adviescommissie Drentsche Aa ingesteld. De uitvoeringsdienst Prolander zorgt voor de realisatie.

Vanuit het Programma Natuurlijk Platteland worden in lopende gebiedsprocessen de uitdagingen, zoals genoemd in dit BIO-plan, al zoveel mogelijk integraal meegenomen. Enkele voorbeelden zijn Roodzanden, Polders Lappenvoort-Oosterlanden, Elperstroom, Rolderdiep en Amerdiep. Zie voor een compleet overzicht de website van het deelprogramma Drentsche Aa: <https://www.drentscheaa.nl/projecten/projecten-programma/>

In de periode 2021 – 2027 zullen meerdere gebiedsprocessen worden opgestart, waarin een integrale gebiedsgerichte benadering per deelproject vanuit dit programma Natuur wordt gerealiseerd.

In al deze gebieden speelt niet alleen het realiseren van natuur, maar ook de wateropgave zoals het bijdragen aan een robuust klimaatbestendige waterhuishouding in situaties van zowel wateroverlast als watertekort, maar ook verbeteren van de waterkwaliteit ten behoeve van natuur en bereiding van drinkwater. Hierbij is het nodig om het ecohydrologisch systeem van de verschillende beekdalen goed te begrijpen en kijken we verder dan de grenzen van N2000 en NNN. Ook de hogere gronden en de lagere gronden buiten de NNN-begrenzing zijn onderdeel van het beekstelsel en nemen we dan in beschouwing.

De verbinding met de landbouw is in deze gebieden op verschillende manieren aanwezig. Zo gaat het over grondposities en het verbeteren van de landbouwstructuur, de rol van landbouw in particulier natuurbeheer, over het zoeken naar oplossingen voor het verminderen van de instroom van meststoffen en bestrijdingsmiddelen in de beekdalen en het stimuleren van omschakelen naar natuurinclusieve landbouw. Ook de mogelijkheden voor overgangsgebieden hebben een plaats in de gebiedsprocessen. Daarnaast houden we rekening met archeologische, aardkundige en cultuurhistorische waarden als we bezig gaan met inrichten. Soms geeft dit beperkingen, maar soms ook kansen door zaken zichtbaar te maken.

Figuur 1: Kaart 'Opgave Drentsche Aa' (bron: Uitvoeringsprogramma Natuur Drenthe 2021-2023)

Waterbeheerprogramma 2022-2027

In het waterbeheerprogramma van waterschap Hunze en Aa's staan de visie, doelen, opgaven en maatregelen voor de komende periode.

In het ontwerp zijn de volgende uit te voeren maatregelen opgenomen voor de Drentsche Aa tot en met 2027:

- Vasthouden 1,0 mln. m³ water
- Herstellen beken: Rolderdiep 2,5 km, Amerdiep 2,5 km
- Realisatie van vier vispassages
- Evalueren effecten beekverhogingen Anloërdiepje, Zeegserloopje, Taarlosche diep
- Aanleggen 3 km natuurvriendelijke oevers in Noord-Willemskanaal
- Optimalisatie fosfaat-verwijdering RWZI Assen
- Voorbereiden en vaststellen nieuw beleid voor grondwateronttrekkingen
- Evaluatie Uitvoeringsprogramma Oppervlaktewaterwinning Drentsche Aa
- Nader onderzoek en aanpak overschrijdende stoffen

Bij de uitvoering van deze maatregelen zijn meekoppelkansen voor de uitdagingen, zoals gesignaleerd in het BIO-plan.

Gebiedsfonds Drentsche Aa

Het Gebiedsfonds Drentsche Aa biedt iedereen die zich met het gebied verbonden voelt, de kans om een steentje bij te dragen aan de ontwikkeling ervan. Door bijdragen aan het fonds kunnen bedrijven, instellingen en burgers hun betrokkenheid uiten en helpen het gebied mooi te houden.

Het Gebiedsfonds Drentsche Aa ondersteunt concrete projecten of werkzaamheden die bijdragen aan het mooi houden van het Drentsche Aa-gebied. Het kan bijvoorbeeld gaan om financiering van een

rondtrekkende schaapskudde met een herder. Maar het fonds kan ook het opknappen van monumentale bomen ondersteunen, of het plaatsen van bankjes op de plekken met het mooiste uitzicht.

Bij de versterking van de gebiedskwaliteit zijn we toekomstgericht. We hebben open oog voor de grote transitie waar wij voor staan zoals klimaatverandering, verduurzaming van de landbouw, gezondheid en instandhouding van de biodiversiteit. We steunen het streven van het Nationaal Park Drentsche Aa naar een robuust natuur- en watersysteem. Binnen de kwaliteitsdoelen zoeken we naar passend gebruik door landbouw en recreatie. De projecten waaraan we een bijdrage toekennen, dragen bij aan een evenwichtige balans in het gebied. We beogen met onze steun met name om projecten op gang te helpen die bewoners betrekken bij het gebied. Dat zien we breed: met aandacht en ruimte voor boer, burger en biodiversiteit.

Het gaat om de volgende doelstellingen:

- Bevordering van inclusieve landschappen waar kwaliteit van water, bodem en natuur centraal staan.
- Behoud en herstel van cultuurhistorische, archeologische en aardkundige waarden.
- Binnen de kwaliteitsdoelen zoeken naar duurzame exploitatiemogelijkheden door landbouw en recreatie.
- Bevordering van de leefbaarheid in de dorpen.
- Zoeken naar projecten die bijdragen aan versterking van identiteit en kwaliteit van het gebied.

Het Gebiedsfonds Drentsche Aa heeft als missie om nieuwe ontwikkelingen en lokale en/of particuliere initiatieven die passen binnen de doelstellingen door middel van financiële bijdragen te stimuleren en te faciliteren. Dat doet zij in de vorm van eenmalige, niet-structurele bijdragen.

Bij de keuze van projecten wordt een spreiding over het hele Drentsche Aa-gebied in acht genomen. Een subsidie zal in principe niet de volledige projectkosten dekken, maar als cofinanciering werken. Dat betekent dat een bijdrage nagestreefd wordt van andere financier(s) en een eigen bijdrage van initiatiefnemer(s) verlangd wordt.

Monitoring

In de Drentsche Aa wordt iedere vijf jaar een effect monitoringsrapportage opgesteld. Begin 2019 is de derde monitoringsrapportage opgeleverd. Met oog op de oplossing van gesignaleerde knelpunten geeft de monitoringsrapportage concrete meekoppelkansen met de volgende lopende processen:

- Agenda Boer, burger, biodiversiteit
- Programma Natuurlijk Platteland
- UPDA
- Natuurbeheerplannen

In de bijlage 'Vertaling uitkomsten monitoring Drentsche Aa' zijn de knelpunten en meekoppelkansen uitgewerkt.

7.2 Van opgaven naar Actie: een aanzet voor het meerjarenactieprogramma

In deze paragraaf zijn de opgaven nader uitgewerkt in het meerjarenactieprogramma. In het meerjarenactieprogramma zijn eerste prioritaire acties beschreven die tijdens de verdiepende bijeenkomsten zijn benoemd als mogelijke oplossingen voor de grootste knelpunten:

- Prioritaire projecten op raakvlakken van de thema's landbouw – water – natuur
- Prioritaire projecten op raakvlakken van de thema's recreatie – natuur
- Prioritaire projecten op raakvlakken van de thema's landschap – wonen – leefbaarheid

Vervolgens zijn de overige acties benoemd, onderverdeeld naar:

- Algemene projecten
- Watersysteem
- Landbouw
- Natuur en landschap
- Recreatie en toerisme
- Communicatie en educatie
- Wonen en leefbaarheid in de dorpen
- Organisatie van beheer en bestuur
- Monitoring

7.2.1 Prioritaire acties

Prioritaire Projecten op raakvlakken van thema's				
Landbouw – water - natuur				
Nr.	Activiteit/Project	Initiatiefnemer/Trekker	Overige betrokkenen (niet uitputtend/indicatief)	Planning/Inzet
1	Project Transitie Landbouw (2021 – 2023) gekoppeld aan de Agenda Boer, Burger en Natuur Drenthe – Een proeftuin Drentsche Aa: Ontwikkelen verdienmodellen Drentsche Aa (Groenblauwe diensten)	AND in opdracht van het Overlegorgaan	Rijk, LTO-Noord, Agenda BBN, individuele boeren	Lopend
2	Grondinstrument t.b.v. realisatie doelen NNN, Natura2000 en Drentse Aanpak Stikstof – Transitie Landbouw	Provincie Drenthe vanuit Programma Natuurlijk platteland, Adviescommissie Drentsche Aa, Prolander	Rijk, Werkgroep Grond, individuele grondeigenaren	Lopend
3	Volgen landelijke beleidsontwikkelingen (omgevingsvisie, drinkwaterwet, omgevingswet, GLB).	Overlegorgaan/Secretariaat	Leden van het Overlegorgaan	Lopend
4	Inbreng belang Nationaal Park bij provinciale, waterschap en gemeentelijke beleidsontwikkelingen (omgevingsvisies, bodembeleid, waterbeleid, omgevingsverordening, beregeningsbeleid).	Overlegorgaan/Secretariaat	Leden van het Overlegorgaan	Structureel
5	Vervolg op Uitvoeringsprogramma oppervlaktewaterwinning Drentsche Aa (UPDA)	Provincie Drenthe, Waterschap Hunze en Aa's, Waterbedrijf Groningen	Gemeenten, LTO-Noord, Boermarken, leden van het Overlegorgaan	Korte termijn
6	Klimaatadaptief inrichting Drentsche Aa (richting 2050) als uitwerking van werkplaats Klimaatadaptatie Drentsche Aa (2021) → Als 'Koplopergebied' een	Rijk, Provincie Drenthe (o.a. Koersdocument Drentse Aanpak	Adviescommissie Drentsche Aa, leden van het Overlegorgaan, AND, NMFD,	Korte termijn

Prioritaire Projecten op raakvlakken van thema's

Landbouw – water - natuur

Nr.	Activiteit/Project	Initiatiefnemer/Trekker	Overige betrokkenen (niet uitputtend/indicatief)	Planning/Inzet
	ontwikkelen / via een gebiedsgerichte aanpak inzetten op een klimaatrobuust (grond-)watersysteem met overgangsgebieden	Stikstof), Waterschap Hunze en Aa's	Het Drentse Landschap, Natuurmonumenten	
7	Lopend onderzoek grondwaterbalansstudie	Waterschap Hunze en Aa's/ Provincie Drenthe	Waterbedrijf Groningen, Provincie Drenthe, leden van het programmteam Drentsche Aa	Korte termijn

Prioritaire Projecten op raakvlakken van thema's

Recreatie - natuur

Nr.	Activiteit/Project	Initiatiefnemer/Trekker	Overige betrokkenen (niet uitputtend/indicatief)	Planning/Inzet
8	Project Duurzaam Toerisme (2021 – 2023): zichtbaarheid, gastheerschap, locaties voor ontvangst en beleving en samenwerking rondom bestemmingsontwikkeling. Koppeling met Activiteit/Projecten 13, 14, 17, 58, 59, 60, 61 en 62	Recreatieschap in opdracht van het Overlegorgaan	IVN, gemeenten, Marketing Drenthe, ondernemers	Lopend
9	Door ontwikkelen toegangspoorten, 'Huis van de Drentsche Aa'	Leden van het Overlegorgaan, Gemeenten, Staatsbosbeheer	Recreatieschap, IVN	Structureel

Prioritaire Projecten op raakvlakken van thema's

Recreatie - natuur

Nr.	Activiteit/Project	Initiatiefnemer/Trekker	Overige betrokkenen (niet uitputtend/indicatief)	Planning/Inzet
10	Het verhaal van de Drentsche Aa uitdragen in overeenstemming met Communicatieplan, Educatieve programma's, Merkgids Drentsche Aa	IVN in opdracht van het Overlegorgaan	Werkgroep ECR, Geopark	Structureel
11	Bereiken inwoners, bezoekers en recreanten in overeenstemming met Activatieplan Drenthe	IVN in opdracht van het Overlegorgaan	Marketing Drenthe, Werkgroep ECR	Structureel
12	Opzetten goede methodiek voor recreatieonderzoek en monitoring bezoekersaantallen en -stromen en vervolgens uitvoeren onderzoek	Staatsbosbeheer in opdracht van het Overlegorgaan	Natuurmonumenten, Gemeenten, Recreatieschap, Dorpsorganisaties, werkgroep ECR	Korte termijn

Prioritaire Projecten op raakvlakken van thema's

Landschap – wonen - leefbaarheid

Nr.	Activiteit/Project	Initiatiefnemer/Trekker	Overige betrokkenen (niet uitputtend/indicatief)	Planning/Inzet
13	Deelproject Biodiversiteit en Participatie (2021 – 2023)	Landschapsbeheer Drenthe/BOKD in opdracht van het Overlegorgaan	Dorpsorganisaties, leden Programmteam Drentsche Aa	Lopend
14	Deelprojecten Energietransitie & Participatie (2021 – 2023)	NMFD in opdracht van het Overlegorgaan	Dorpsorganisaties, leden van het Programmteam Drentsche Aa	Lopend

Landschap – wonen - leefbaarheid

Nr.	Activiteit/Project	Initiatiefnemer/Trekker	Overige betrokkenen (niet uitputtend/ indicatief)	Planning/Inzet
15	Zorgvuldige locatiekeuze, behoud kleinschaligheid en beperkte ruimte voor woningbouw. Landschapsvisie Drentsche Aa 2.0 als basis voor visies en gebiedsprocessen. Borging d.m.v. de Provinciale Omgevingsverordening	Provincies, gemeenten	Leden van het Overlegorgaan en Programmteam Drentsche Aa, dorpsorganisaties	Structureel
16	Trots en betrokkenheid bewoners/betrekken bewoners en -collectieven door burgerparticipatie bij beleid- en planvorming, door burgerparticipatie bij natuur- en landschapsbeheer.	Provincies, gemeenten	Leden van het Overlegorgaan en Programmteam Drentsche Aa, Werkgroep ECR, dorpsorganisaties	Structureel
17	Behoud kleinschaligheid: opstellen kaders/handreiking kleinschalige structuren Drentsche Aa op basis van de Provinciale Omgevingsverordening	Gemeenten, provincies	Leden van het Overlegorgaan en Programmteam Drentsche Aa	Structureel

7.2.2 Overige acties

Algemene projecten				
Nr.	Activiteit/Project	Initiatiefnemer/Trekker	Overige betrokkenen (niet uitputtend/indicatief)	Planning/Inzet
18	Zoeken naar nieuwe financieringsvormen via het Gebiedsfonds Drentsche Aa	Stichting Gebiedsfonds Drentsche Aa	Leden van het Overlegorgaan en programmteam Drentsche Aa	Structureel
19	Inspelen op RO-ontwikkelingen, zoals Regio Groningen-Assen en/Groeningen.nu	Leden van het Overlegorgaan		Structureel
20	Investeren in cultuur van samenwerking	Leden van het Overlegorgaan		Structureel
21	Contact onderhouden met Provincie Groningen	Secretariaat in opdracht van het Overlegorgaan	Provincie Groningen, Gemeente Groningen	Structureel
22	Nieuwsbrief, website en sociale mediakanalen blijven inzetten	IVN in opdracht van het Overlegorgaan	Leden van het programmteam Drentsche Aa	Structureel
23	Visie en belang Nationaal Park Drentsche Aa inbrengen in beleids- en uitvoeringsplannen: Omgevingstafels nieuwe Omgevingswet	Secretariaat in opdracht van het Overlegorgaan	Waterschap, gemeenten, Provincies	Structureel

Water: *Het watersysteem centraal*

Nr.	Activiteit/Project	Initiatiefnemer/Trekker	Overige betrokkenen (niet uitputtend/ indicatief)	Planning/Inzet
24	Uitvoeren waterbergingsopgave WB21	Waterschap Hunze en Aa's (als onderdeel Waterbeheerprogramma 2022-2027)	Provincie Drenthe, Staatsbosbeheer, LTO-Noord, Prolander	Structureel
25	Prioriteiten verdrogingsbestrijding	Waterschap Hunze en Aa's (als onderdeel Waterbeheerprogramma 2022-2027), Provincie Drenthe	Leden van het Overlegorgaan en programmteam Drentsche Aa, Waterschap in samenwerking met terreinbeheerder	Korte termijn
26	Beregeningsbeleid	Waterschap Hunze en Aa's en Provincie Drenthe	Leden van het Overlegorgaan en programmteam Drentsche Aa	Korte termijn
27	Projectmatig herstel genormaliseerde beken (KRW)	Waterschap als onderdeel Waterbeheerprogramma 2022-2027	Prolander	Korte termijn
28	Opstellen waterbalans in overeenstemming met klimaatscenario's, op basis daarvan aanpassing beleid en UPDA 2.0	Waterschap, Waterbedrijf Groningen, Provincie Drenthe	Leden van het Overlegorgaan en programmteam Drentsche Aa	Korte termijn
29	Uitvoeren projecten Landschapsvisie, onderdeel zichtbaarheid beken	Provincie. Gemeenten, Staatsbosbeheer	Leden van het Overlegorgaan en programmteam Drentsche Aa	Lange termijn

Landbouw: *Kiezen voor perspectief*

Nr.	Activiteit/Project	Initiatiefnemer/Trekker	Overige betrokkenen (niet uitputtend/indicatief)	Planning/Inzet
30	Inzet op structuurversterking d.m.v. kavelruil, met aandacht voor de identiteit en kernkwaliteiten van het landschap	Provincie, Adviescommissie Drentsche Aa, Prolander Als onderdeel Programma Natuurlijk Platteland	LTO-Noord	Structureel
31	Stimuleren 'Kwaliteit in bouwen'	Gemeenten	Kennis- en Kwaliteitsteam Drentsche Aa	Structureel
32	Innovatieve en bijzondere teelten, met behoud van landschappelijke kwaliteit	AND in opdracht van het Overlegorgaan, in deelproject Transitie landbouw	LTO-noord	Structureel
33	Leren van GLB-pilots en inspelen op mogelijkheden GLB voor landbouw + koppeling Agenda Boer, Burger en Natuur Drenthe en benutten voor een aantrekkelijk Drentsche Aa-gebied	AND, NMFD	LTO-Noord, Staatsbosbeheer	Korte termijn
34	Vermarkten streekproducten Drents Goed/Dubbel Drents: 'Proef de Drentsche Aa' – Oprichting Gebiedscoöperatie Drentsche Aa	AND in opdracht van het Overlegorgaan	Gastheren & Gastvrouwen, overige ondernemers	Lange termijn
35	Inventarisatie recreatieve koppelkansen agrarisch gebied en overgangsgebieden, bijvoorbeeld klompenpaden, fietsroutes, parkeren bij de boer	Secretariaat in opdracht van het Overlegorgaan	LTO-Noord, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Het Drents Landschap, Recreatieschap, werkgroep ECR	Lange termijn
36	Uitplaatsing stimuleren voor boeren die dit willen	Provincie, Adviescommissie Drentsche Aa, Prolander	LTO-Noord, Staatsbosbeheer	Lange termijn

Landbouw: <i>Kiezen voor perspectief</i>				
37	Uitplaatsen varkens- en pluimveehouderijen	Rijk, Provincie	LTO-Noord, Staatsbosbeheer, gemeenten	Lange termijn

Natuur en landschap: <i>Landschap als strategie</i>				
Nr.	Activiteit/Project	Initiatiefnemer/Trekker	Overige betrokkenen (niet uitputtend/ indicatief)	Planning/Inzet
38	Inzet op 'Behoud door ontwikkeling', vanuit de basisfilosofie 'kwaliteit in ontwerp' bij nieuwe ruimtelijke ingrepen	Gemeenten namens Overlegorgaan	Leden van het programmteam Drentsche Aa	Structureel
39	Samenwerking in beheer 'Nieuwlanden' – Gasterse Duinen	Staatsbosbeheer	Het Drentse Landschap, Stichting Schaapskudde 'het stroomdal'	Structureel
40	Aandacht voor archeologische, aardkundige en cultuurhistorische waarden bij planvorming	Gemeenten, Provincie, Prolander	Leden van het programmteam Drentsche Aa	Structureel
41	Handhaven op illegale en ontsierende reclame en uitwerken projecten die bijdragen aan behoud en beleving van duisternis	Gemeenten namens het Overlegorgaan	Leden van het programmteam Drentsche Aa	Structureel
42	Afvoer illegale afvalstortingen uit het landelijk gebied en natuur naar gemeentelijke stortlocaties, in overeenstemming met gemaakte afspraken	Gemeenten en Staatsbosbeheer	Overige TBO's	Structureel
43	Uitvoeren visie Strubben-Kniphorstbosch (fase 2) en vervolg uitvoering Belvédères	Staatsbosbeheer	Leden van het programmteam Drentsche Aa	Korte termijn

Natuur en landschap: *Landschap als strategie*

Nr.	Activiteit/Project	Initiatiefnemer/Trekker	Overige betrokkenen (niet uitputtend/ indicatief)	Planning/Inzet
44	Actieve inbreng in herziening Natura 2000 beheerplan (2e planperiode) → Resultaten project evaluatie 35 jaar vegetatieonderzoek inbrengen	Provincie, Staatsbosbeheer	Leden van het programmteam Drentsche Aa	Korte termijn
45	Ontwikkelen Biodiversiteitsmonitor (grasland en bodemleven) Drentsche Aa	Provincie Drenthe	LTO-Noord, AND	Lange termijn
46	Handhaving en toezicht: pilot met bewoners/ betrokkenen	Provincie Drenthe, gemeenten	Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Het Drentse Landschap, Dorpsorganisaties, Drents particulier grondbezit	Lange termijn
47	Behoud kleinschaligheid: Herstel houtwallen en andere landschapsstructuren	Provincie Drenthe, Gemeenten	Leden van het Overlegorgaan, Werkgroep ECR, Landschapsbeheer Drenthe, BOKD, Landschapsbeheer Groningen, Collectief Groningen West	Lange termijn
48	Ontwikkeling vitale natuur/natuurlijk boslandschap in brongebied Geelbroek en 'Hart van Drenthe (voorheen boswachterijen Hooghalen-Grolloo-Schoonloo)	Staatsbosbeheer	Prolander	Lange termijn
49	Invloed uitoefenen op benedenstroomse planvorming i.v.m. optrekmogelijkheden vis en andere dieren (KRW-opgave)	Waterschap namens het Overlegorgaan	Provincie Groningen	Lange termijn

Recreatie en toerisme: *Duurzaam toerisme*

Nr.	Activiteit/Project	Initiatiefnemer/Trekker	Overige betrokkenen (niet uitputtend/ indicatief)	Planning/Inzet
50	Herijken promotieactiviteiten en taakverdeling	Recreatieschap in opdracht van het Overlegorgaan, vanuit deelproject Duurzaam toerisme	Werkgroep ECR	Lopend
51	Ontwikkelen visie op dagrecreatieve activiteiten	Recreatieschap in opdracht van het Overlegorgaan, vanuit deelproject Duurzaam toerisme	Recreatieondernemers, werkgroep ECR	Lopend
52	Bezoekersmanagementplan 'Levend bezoekersnetwerk Drentsche Aa 2.0' – [zie ook 70]	Recreatieschap in opdracht van het Overlegorgaan, vanuit deelproject Duurzaam toerisme	Werkgroep ECR	Lopend
53	Ontwikkelen nieuwe toeristische Drentsche Aa-producten, in relatie tot verdienmodellen en Drents Goed	Recreatieondernemers	Werkgroep ECR	Structureel
54	Afstemming beleid over zwerfvuil → promoten opschoonacties	Overlegorgaan	Gemeenten	Structureel
55	Activeren ondernemers tot deelname en promotie NP en NP activiteiten.	IVN, (Recreatie)ondernemers	Gemeenten, toeristische platforms	Structureel
56	Afsluiten zandwegen voor gemotoriseerd verkeer	Gemeenten, namens het Overlegorgaan	Staatsbosbeheer, boermarken	Structureel
57	Uitwerken thema water bij/op Toegangspoort Deurze	Gemeente en Overlegorgaan	Waterschap en Waterbedrijf Groningen, IVN, werkgroep ECR, Provincie Drenthe	Korte termijn

Recreatie en toerisme: *Duurzaam toerisme*

Nr.	Activiteit/Project	Initiatiefnemer/Trekker	Overige betrokkenen (niet uitputtend/ indicatief)	Planning/Inzet
58	Uitvoeren Project Kwaliteitsimpuls Ruiteweg - Zeegsersteeg	Gemeente Tynaarlo	Secretariaat, Gemeente Aa en Hunze	Korte termijn
59	Aansluiten wandel- en fietspaden op dagrecreatieve voorzieningen in combinatie met een goede bewegwijzering ernaartoe → koppeling met zonering	Staatsbosbeheer, gemeenten	Secretariaat	Lange termijn
60	Kansen benutten om kerkpaden en schouwpaden voor wandelaars open te stellen	Gemeenten, BOKD	Staatsbosbeheer, Waterschap, Recreatieschap	Lange termijn
61	Uitrollen wandelknooppunten netwerk	Recreatieschap	Staatsbosbeheer, gemeenten, waterschap	Lange termijn
62	Voorlichting over permanente bewoning recreatiewoningen en stacaravans en geld en middelen vrijmaken voor handhaving, koppeling met Vitale vakantieparken	Gemeenten	Leden van het Overlegorgaan en programmteam Drentsche Aa	Lange termijn
63	Opzetten Recreatiefonds voor warme sanering, koppeling met Vitale vakantieparken	Provincie	SNN, Recreatieondernemers, gemeenten	Lange termijn
64	Onderzoek waardering bezoekers voor communicatie en educatie	IVN in opdracht van het Overlegorgaan	Marketing Drenthe	Lange termijn

Communicatie en educatie: *Beleving, betrokkenheid en participatie*

Nr.	Activiteit/Project	Initiatiefnemer/Trekker	Overige betrokkenen (niet uitputtend/ indicatief)	Planning/Inzet
65	Omwonenden nog intensiever betrekken bij beheer natuur en landschap en bij waterbeheer	Landschapsbeheer Drenthe en BOKD in opdracht van het Overlegorgaan, vanuit deelproject 'Biodiversiteit en participatie'	Staatsbosbeheer, Prolander, waterschap, gemeenten	Lopend
66	Onderhouden, stimuleren en uitbouwen Levend bezoekersnetwerk Drentsche Aa – verzorgen cursussen Gastheerschap	IVN en secretariaat	(Recreatie-)ondernemers, LTO-NOORD	Structureel
67	Breed pakket van communicatie- en educatieproducten	IVN	Werkgroep ECR	Structureel
68	Bezoekersmanagementplan 'Levend bezoekersnetwerk Drentsche Aa 2.0' (o.a. acties gericht om mensen, cursussen en netwerken onderhouden) [zie ook 54]	IVN in opdracht van het Overlegorgaan	Werkgroep ECR	Structureel
69	Inventarisatie bestaande netwerken met oog op burgerparticipatie	Leden van het Overlegorgaan	Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Het Drentse Landschap, IVN, dorpsorganisaties, Boermarken	Structureel
70	Voortzetten Drentsche Aa-gidsennetwerk en Drentsche Aa Junior Rangers	IVN	Leden Overlegorgaan, AND	Structureel
71	Continueren (financiële) inzet IVN voor Nationaal Park Drentsche Aa	Ministerie LNV, Overlegorgaan	Provincie Drenthe, gemeenten	Structureel
72	Onderhouden, uitvoeren bestaande en ontwikkelen en vernieuwen communicatie- en educatieactiviteiten	IVN	Werkgroep ECR	Structureel

Communicatie en educatie: *Beleving, betrokkenheid en participatie*

Nr.	Activiteit/Project	Initiatiefnemer/Trekker	Overige betrokkenen (niet uitputtend/ indicatief)	Planning/Inzet
73	Trots en betrokkenheid bewoners door cursussen, bewonersdagen en andere activiteiten	IVN	Leden van het programmateam Drentsche Aa	Structureel
74	Jaarlijks organiseren van een Ondernemersdag voor Drentsche Aa gastheren & gastvrouwen	IVN en secretariaat		Structureel
75	Jaarlijks promoten van en stimuleren deelname aan de landelijke 'Natuurwerkdag' (najaar).	IVN en secretariaat	Werkgroep ECR	Structureel
76	Aansluiten bij open monumentendag (bv Strubben-Kniphorstbosch)	Staatsbosbeheer, gemeente	IVN	Structureel
77	Opstellen/actualiseren Educatie (o.a. onderwijs) en communicatiestrategie	IVN en secretariaat	Werkgroep ECR	Korte termijn
78	Informatievoorziening via (sociale) media, mogelijk vernieuwen website	IVN + secretariaat	Werkgroep ECR	Korte termijn
79	Vrijwilligerskaart Drentsche Aa → samenwerking tussen partijen om zo gebiedsgericht vrijwilligers te ondersteunen.	Secretariaat	IVN, Landschapsbeheer Drenthe, Natuur- en Milieufederatie Drenthe, Het Drentse landschap en Natuurmonumenten	Lange termijn
80	Educatieve arrangementen met kenniscentra	IVN	Werkgroep ECR	Lange termijn
81	Benutten OV-knooppunten met oog op zoning	Leden van het Overlegorgaan		Lange termijn

Wonen en leefbaarheid in de dorpen

Nr.	Activiteit/Project	Initiatiefnemer/Trekker	Overige betrokkenen (niet uitputtend/ indicatief)	Planning/Inzet
82	Beperkte ruimte voor woningbouw: inventarisatie kansrijk vastgoed	Gemeenten	Leden van het Overlegorgaan, dorpsorganisaties	Structureel
83	Realiseren kleinschalige projecten i.s.m. dorpsbelangen, boermarken en/of vrijwilligersgroepen.	Dorpsbelangen, Boermarken en Overlegorgaan	Staatsbosbeheer, gemeenten, Gebiedsfonds Drentsche Aa, IVN, werkgroep ECR	Structureel
84	Jaarlijks promoten van en stimuleren deelname aan de landelijke 'Opschoondag' (voorjaar) van de stichting Nederland Schoon en/of World Cleanup Day (september)	Secretariaat, IVN, gemeenten,	Dorpsbelangen, Boermarken, Junior Rangers	Structureel
85	Uitwerken of actualiseren dorpsomgevingsplannen	Gemeenten, BOKD	Dorpsorganisaties	Korte termijn
86	Herhaling bewonersonderzoek uit 2010: https://www.drentscheaa.nl/publish/pages/115332/bewonersonderzoek-nationaal-landschap-drentsche-aa-kien-juli-2010.pdf	Secretariaat	BOKD, dorpsbelangen	Korte termijn
87	Vitaliteit dorpen door inzet van dorpsplannen	Gemeenten	Leden van het Overlegorgaan en Programmteam Drentsche Aa, gebiedsfonds Drentsche Aa, Dorpsorganisaties, Boermarken	Lange termijn
88	Onderzoek inbreidingsmogelijkheden, opstellen kansenkaarten initiatieven zoals bijvoorbeeld ecodorpen en voedselbossen	Provincies, gemeenten	Leden van het Overlegorgaan, dorpsorganisaties	Lange termijn
89	Instellen 60-km zones buiten bebouwde kom	Gemeenten		Lange termijn

90	Beleidsontwikkelingen bespreken met dorpsgemeenschappen en sociale netwerken	Gemeenten, waterschap, Provincie, Overlegorgaan	Dorpsorganisaties	Lange termijn
----	--	---	-------------------	---------------

Organisatie van beheer en bestuur

Nr.	Activiteit/Project	Initiatiefnemer/Trekker	Overige betrokkenen (niet uitputtend/indicatief)	Planning/Inzet
91	Voortzetting ambtelijke ondersteuning Overlegorgaan (zie advies visitatiecommissie)	Provincie Drenthe	Leden van het Overlegorgaan	Structureel
92	Actieve inzet en promotie Gebiedsfonds Drentsche Aa	Leden van het Overlegorgaan	Leden van het programmateam Drentsche Aa	Structureel
93	Voortzetting huidige transparante werkwijze	Leden van het Overlegorgaan		Structureel
94	Jaarlijkse verantwoording Gebiedsfonds Drentsche Aa	Stichting Gebiedsfonds Drentsche Aa	Overlegorgaan	Structureel
95	Extra capaciteit voor ambities BIO-plan bv duurzaam toerisme → zie ook advies Visitatiecommissie: versterken organisatie Nationaal Park Drentsche Aa	Leden van het Overlegorgaan		Structureel
96	Extra capaciteit handhaving in natuurgebieden	Staatsbosbeheer	Leden van het Overlegorgaan	Structureel
97	Herbevestiging taakopdracht Overlegorgaan door vaststellen Beheer-, Inrichtings- en Ontwikkelingsplan Drentsche Aa (2021 - 2030) door GS	Gedeputeerde Staten van Drenthe, Overlegorgaan	Provincie Groningen	Korte termijn

Organisatie van beheer en bestuur

Nr.	Activiteit/Project	Initiatiefnemer/Trekker	Overige betrokkenen (niet uitputtend/ indicatief)	Planning/Inzet
98	Presentaties houden op dorpsavonden	Secretariaat in opdracht van het Overlegorgaan	IVN	Lange termijn
99	Provincie Groningen deelnemer Overlegorgaan	Overlegorgaan		Lange termijn

Monitoring

Nr.	Activiteit/Project	Initiatiefnemer/Trekker	Overige betrokkenen (niet uitputtend/ indicatief)	Planning/Inzet
100	Monitoring waterkwaliteit → Drentsche Aa als schone bron voor drinkwaterwinning	Waterschap, Waterbedrijf Groningen	Provincie Drenthe	Lopend
101	Opzetten meetnet en monitoring bodemkwaliteit	Provincie Drenthe		Lopend
102	Continuering 5-jaarlijkse monitoringrapportage (2007-2012-2017)	Secretariaat in opdracht van het Overlegorgaan	Leden van het programmteam Drentsche Aa	Structureel
103	RO-druk: in beeld brengen overzicht van beeldbepalende ruimtelijke ingrepen/ontwikkelingen i.r.t. gewenste ruimtelijke kwaliteit → periodiek bespreken notitie RO-ontwikkelingen in het Nationaal Park Drentsche Aa in het Overlegorgaan.	Secretariaat in opdracht van het Overlegorgaan	Gemeenten	Korte termijn

